

EQIKKAANEQ
BORGMESTERIT KOMMUNALDIREKTØRILLU
ATAATSIMIINNERAT
9. – 11. septembari 2003
QAQORTOQ

Oqaluuserisat

Marlunngorneq 9. septembari 2003

- **Tikilluaqqusineq** .....qupp. 3
- **Kommunit siunissami aaqqissuussaanissaat**.....qupp. 4
Borgmesterit ataasiakkaarlutik oqaaseqaataat
- **Kommunit siunissami aaqqissuussaanissaat pillugu Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat siunnersuutaat** .....qupp. 14

Pingasunngorneq 10. septembari

- **Ippassaamat oqaluuserisanik eqikkaaneq**.....qupp. 15
- **Danmarkimi kommunit kattussuunnerannit misilittakkat:** .....qupp. 15
Strukturkommissionip suliarisimasai
Kommunit kattussuunneqarnerannit assersuutissat
- **Kommunit aaqqissuussaanissaat pillugu oqallinneq** .....qupp. 16

Sisamangorneq 11. septembari

- **KANUKOKA-p siulittaasuata nalunaarutaa** .....qupp. 17
- **Kalaallit Nunaanni suliffigissaaneq** .....qupp. 18
- **Inuussutissarsiorneq pillugu KANUKOKA-p suleqatigiissitaliaata suliaasa killiffiat** .....qupp. 18
- **Inuussutissarsiornikkut saqqummersitsinerni peqataanissamut kommunit periarfissaat** .....qupp. 18
- **IT pillugu aqutsisutut suleqatigiissitaliap suliaasa killiffiat** .....qupp. 19
- **Ilanngussat allattorsimaffiat** .....qupp. 20

Marlunngorneq 9. septembari 2003

Nal. 9.00 ulloq aallarnerlugu erinarsoqatigiinneqarpoq. Kommunaldirektør **Ove Berthelsen**, Qeqertarsuaq, ”ullormut eqqarsaatigisassanik” saqqummiivoq.

Ilisimasariaqakkanik nalunaarutit direktør **Martha Labansen-imit**: Toqqaannartumik nutserinermi atortorissarutit pillugit tusartaatillu kanal qassimut inissinneqassasut. Ullumi ataatsimiinneq uningagallassaaq nal. 12.00-ip 15.00-illu akornanni, Qaqortumi borgmesteriusimasup Henrik Lundip ilisaanissaa pissutigalugu. Naalakkersuinikkut pissutsit pissutigalugit naalakkersuisunut siulittaasooq Hans Enoksen ataatsimiinnermut peqataasinnaajunnaarpoq, taamalu saqqummiussassaralua ”Kommunit siunissami aaqqissuussaanaasaa pillugu Naalakkersuisullu suliaasap aaqqissuunissaa pillugu pilersaarutaat” oqaluuserisassanik peerneqarpoq.

• Tikilluaqqusineq

Jens Lars Fleischer tikilluaqqusivoq. Immikkullu taavaa Narsami borgmesteriusimasooq aammalu KANUKOKA-mi siulersuisooqataasarsimasooq Agnethe Nielsen aamma qaaqqusatut najuummat.

Borgmesteriusimasooq Henrik Lund ullumi ilisaasussaasooq eqqaaniarlugu minutsimi ataatsimi nipaallisimanissaaq kissaatigaa.

Ataatsimiinnissaaq manna inuiaqatigiinnit alaatsinnaanneqarpoq, oqaluuserineqartussaaq inuiaqatigiit ingerlanneqarnerannut kalluaasussaammat. Soorlu oqaluuserisassani takuneqarsinnaasooq, qulequtaq pingaarneq tassaasussaavoq ”siunissami kommunit aaqqissuussaanaasaaq”. Borgmesterit tamarmik immikkut periarfissaqassapput qulequtaq pillugu takorluukkaminik saqqummiussaqaarnissaminut. Aammalu Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat siunissami kommunit qanoq aaqqissuussaanaasannik isumaliutaat tusassavavut.

Allat misilittagaannik tusarnissaaq silattuallaataasinnaasarmat - toqqaannartumik toqqaannanngitsumilluunniit atorneqarsinnaasunik - Danmarkimi kommuneqarfiit kattuffianneersumik tikeraartoqarpugut tappavani kommuninik kattussuisarnerni misilittagaalersunik paasissutissiisussamik.

Uanga kommuneqarfiit kattuffianni siulittaasutut upernassaaq saqqummiussaqaarpunga kommunit qanoq kattussuunneqarsinnaanerat pillugu oqallissaarummik, soorunami aaqqiissutissanut aalajangersimasunut pituttoriiingikkaluarlunga. Isumaqaarpungali maanna isumatuumik, erseqqissumik siumullu isigisumik eqqarsarnissaaq pisariaqartoq. Ingerlaqqinnissami suut pingaartinneqassappat? Piffissaaq qanoq sivistutigisoq aaqqissuussinissarsuarmi atorneqassava? Innuttaasut qanoq ililluni peqataatinneqassappat? Tusarniaasooqassava? Inatsisitigut tunngavissat periarfissallu qanoq qaqqugulu suliarineqassappat?

Namminersulernissaq pillugu ataatsimeersuarnissamut kommuneqarfiit kattuffiat sinnerlugu saq-qummiussassanni assersuutitut taavara Kaassassuk "alliseequtiminik" pīaanermigut siumut inger-laqqissinnaanngorsimasoq pissarsuanngorlunilu. Taamattaaq uagut inuiaqatigiit aqqissuussaane-ranni "alliseequtitsinnik" - tassa aqqissuussinernik kigaalaqutaasunik - pīaallutalu iluarsaassisin-naasariaqarpugut nukivut pitsaanerusemik atorsinnaalerniassagatsigit innuttaaqatigiit toqqissisi-manartumik ingerlanissaannut namminersornermillu peqqinnartumik angusaqarniarnissamut.

Kissaatigaa KANUKOKA-p siulittaasuata tullia, **Enok Sandgreen**, ataatsimiinnermi aqutsisuussa-soq.

- **Kommunit siunissami aqqissuusnaanissaat**
Borgmesterit saqqummiussaasa naalisarneri

Viceborgmester Simon Simonsen, Qaqortoq:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa Ilanngussaq 1-itut ilanngunneqarput)

Qaqortumi kommunalbestyrelsip tamarmiusup siornali ataatsimiittarnermini erseqqissumik nalunaa-rutigisarpaa kommunit imminnut qanittut kattussinnaanernik isuma tapersersugaralugu. Aammali erseqqissarumavarput suliami tamatumani innuttaasut qanimut suleqatigalugillu ilisimatinneqartuar-tarnissaat tunngaviusariaqarmat.

Takorloorneqarsinnaavoq nunap immikkoortuinut kattussuinnermi "Region Kujataa"-nut kommunit uku kattunneqassasut: Ivittuut, Narsaq, Nanortalik aamma Qaqortoq. Paamiut ilanngutinngilarput kommune taanna Qeqqanut ilaasutut isiginerusaratsigu.

Kattussinnaanermut pilersaarutit aallartinneranni kommunini pineqartuni aningaasaqarnermut ataatsimiititaliat suleqatigiillutik pilersaarusiussapput anguniakkap tikinniarnerani suliassanik – soorlumi Qaqortup Narsallu kommuniini aningaasaqarnermut ataatsimiititaliat taamaalioreersimasut. Tamatum kingorna piffissalersukkamik pilersaarusiorneq ingerlanneqassaaq.

Suliap aallartinnera aamma kommunini ingerlatsivinni assigiinngitsuni suleqatigiissutigineqarsinnaasut misissuiffigineqassapput – matumani siullermik eqqarsaatigalugit akileraaruserineq, takornariaqarneq kiisali kulturi timersornerlu.

Ajornartorsiutaavorli inatsisitigut tunngavissaqannginneq. Tamatumunnga tunngatillugu Namminersornerullutik Oqartussanut saaffiginnissuteqarsimavugut inatsisilerinikkut siunnersorteqarnikkut ikiorseqqulluta, ajoraluartumilli aasaq manna akissutisivugut maannakkut tamanna pisinnaanngitsoq aningaasaliissutaasunut ilanngunneqarsimannngimmat. Isumaqarpugulli suliat ingerlariaqqinnissaan-ni tamanna pisariaqarluinnassasoq, neriutigaarpullu ataatsimiinnermi maani tamanna naqissuser-neqassasoq.

Regionrådinik pilersitsisoqarsinnaavoq, Kujataani immaqa 15-inik ilaasortalimmik. Tamatum sa-niatigut illoqarfinni siunnersuisoqatigiinnik pilersitsisoqarsinnaavoq, nunaqarfiit ataatsimoorussil-

lutik ilaasortaaitaqarfigisaannik – taamalu siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu immaqqa nu-naqarfinit aqutsisut atorunnaarlutik.

Borgmester Nikolaj Ludvigsen, Nanortalik:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa Ilanngussaq 2-tut ilanngunneqarpoq)

Kalaallit Nunarujussuatsinni siaruarsimaqaluta inuugatta Danmarkimi pissutsinit allaasumik atugas-saqartitaavugut, tappavanimi kommunit kattukkaangata biilerluni busserluniluunniit minutsit qulit ingerlanerinnaanni kommunip sanilerisap allaffianut apuunnissaq ajornanngesaaq.

Upperinngilara ajornartorsiutitsinnik aaqqiiniarnivut kommunit kattutaarnerinnaasigut ingerlaannar-tumik aaqinneqarumaartut, tassami kattussiniarnerit toqqaannartumik pisinnaapput imaluunniit kommunit allattoqarfiisa qinikkat qimarratigalugillusoq kattuteqqaarnerisigut. Suliarmi kommu-nimi allami suliarineqarnerinnarmigut pitsaanerulernaviannigilaq. Kommunit ingerlatsiviisa kom-muninut katersuuffiusunut nussorneqarnissaat iluaqutissartaqanngilaq.

Islandimi illoqarfittut ikinnguterput Isafjordur allineqarpoq Isafjordurimi kommunillu saniliisa ila-anni kommunalbestyrelsit kommunimut nutaamut angisuumut kattunnissartik taasinikkut akuersis-sutigimmassuk, kommunili sanilerisap ingerlalluortoq Bolungarvik nammineq kommunitut ingerla-annarniarluni aalajangerluni. Taamaaliorneq peqataasunut tamanut pissusissamisoorpoq, aammalu-mi demokratii tunngavigalugu ingerlatsinermi taamaattussaagunarpoq. Innuttaasut demokratii tunngavigalugu innuttaaqataanerit perrassarumallugu Sverigemi killormut iliorput, tassa kommuni-nik amerælisagaamik.

KANUKOKA-p kommunini atorfilittassanik amerlassusiliinera qimerlooraanni kommunit angissu-sii allaffissornermi aningaasartuutaannut attuumassuteqanngillat. Soorlu takuneqarsinnaavoq in-nuttaasumut ataatsimut allaffissornermi aningaasartuutit illoqarfitta pingaarnersaata kommuniani atortakkat amerlanerpaajusut. Taava kia pimoortuvillugu upperissavaa kommunit annerulersikki-artuaarnerisigut massakkut nalunngisatsinnit akikinnerusumik ingerlatsisoqalissasoq?

Islandimi nunatsinnit tallimariaataannarmik inuttunerusumi 104-nik kommuneqarpoq, Savalimmi-uni nunatsinnit inukinnerusumi 48-nik kommuneqarluni kiisalu Nunavummi nunatta inuisa affaasa missaannik inulimmi 19-inik kommuneqarluni. Taamaattumik tupinnanngilaq uagut nunatsinni 18-inik kommuneqaratta. Namminersulerniarnermi innuttaasut akornanni demokratii tunngavigalugu periaatsinik pilliuteqarnissaq akisuallaassaqaq, tassami qanimut ataqatigiinneq kommuninilu ataa-siakkaani innuttaasut aalajangiiniarnernut sunniuteqarsinnaanerit suli piorsarneqartariaqaraluar-mat. Kommunit kattukkusuttut kattunniarlik, allalli itigartitsippata tamanna ataqqineqarli.

Viceborgmester Steen Ole Jensen, Narsaq:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa Ilanngussaq 3-tut ilanngunneqarpoq)

Narsami kommunalbestyrelsimi maluginiarneqarpoq kommunit kattutissagaluar-pata suut pitsaaqu-taassanersut suullu ajoqutaassanersut suli sukumiisumik misissuiffigineqarsimanngitsoq. Aatsaam-mi misissukkat tamakku saqqummiunneqar-pata annertunerusumik oqallinnissaq toqqammavissaqa-lissaaq.

Narsaminngaanniit pingaartinneqarneruvoq kommunit qanittut kattutinngikkaluarlutik suleqatigiinnissaat. Suleqatigiinnikkut allaffissornikkut aningaasartuutit millisaavigineqarsinnaapput, suleqatigiinnerlu kinguneqassanngilaq innuttaasut sullinneqarnerata ullumikkornit ajornerulerneranik. Suleqatigiissuteqarfissatut makku taaneqarsinnaapput: Akissarsialerineq, akileraaruserineq, akiliisitsiniartarneq (inkasso), timersorneq pinaveersaartitsinerlu, qarasaasialerineq savaateqarnerlu.

Taamaakkaluartoq kommunit kattutissagaluarpata pingaaruteqarluinnartutut isigaara sulisut suliffiup sumi inissisimanera apeqqutaatinnagu suliarortarsinnaanerata – tamannalu anguneqassappat illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni angallassineq pitsanngorsaavigineqartariaqarpoq. Innuttaasunut sullissineq ullumikkornit ajornerulissanngilaq. Aammalu kattunneq kinguneqassanngilaq illoqarfik ataasiinnaq eqqarsaatigalugu ineriartortitsisoqalerneranik illoqarfiillu ineriartortitsiviunngitsup kiigaatsumik nungutinneqarneranik.

Kattunnerup kingunerisaanik suliffiit allaffissornikkut ullumikkut pigineqartut pinngitsoornatik ikileriartussaammata pingaaruteqarpoq suliffinnik nutaanik pilersitsinissaq, ullumikkummi nalunnginnatsigu inuit ilinniagaqarluartut sumi atorfinittartut – tassa illoqarfinni annerni, taakkunaniimata qaffasinnerusumik ilinniagaqarsimasunut atorfiit.

Soorlu oqareersunga kommunit kattussinnaanerata pillugu oqallinnissamat tunngavissat amigaataapput. Taamaattumik Nikkulaatut oqarusuppunga: Kommunit kattukkusuttut kattullik.

Borgmester Henrik Skolemose, Ivittuut:

Ivittuut Kommuniata tungaaniit isigalugit taasariaqartut tamaasa Nikolaj Ludvigsenip saqqummiutereermagit makku erseqqissaannassavakka:

- 1) Danmarkimi pissutsinut sanilliussissalluni tulluanngivippoq. Danmarkimi kommunit imminnut qaneqigamik kattussuunnissaat pissusissamisuginnarpoq.
- 2) Sverigemi kommuninik kattussuilluni misiliisoqarnerata nalaani Helsingørimisulivunga. Misiilineq iluatsinngitsoorpoq kommunit imminnut ungasippallaarnerata pissutigalugu. Innuttaasut politikerillu imminnut ungasippallaaleramik. Kalaallit Nunaat Sverigemit arfinileriaammik anneruvoq, taamaattumik sooq kukkuneq assiliinnaqassava?
- 3) Ataatsimuulersitsinerit/qitiusumut eqiterussinerit/kattussuinerit iluaqutaasarnerannut uppernarsaatissanik takorusukkualarpunga. Sulimi uppernarsaatissanik takusimanngilanga – akerlianilli. Isumaqarpunga kommunit kattussuisarnerit ilorraap tungaanut aallarnissamat qulakkeerutaasinnaanngivissut.
- 4) Ullutsinni ineriartortitsinermit kattussuineq oqaasinnaangorsimavoq, mannali pingaaruteqartorujussuaq eqqaamasariaqarparput: Ineriartorneq siumukarnerlu assigiinngillat, ilaannikkut ineriartorneq ineriartornerinnaasarpoq – allamik naamik?

Kommuneqarneq innuttaasut politikerillu imminnut qanillisaatigisarpaat. Kommunillu kattukkusuttut taamaaliorlik. Allallu nammineersinnaatitaanertik demokratiimik tunngaveqartoq pigiinnarlissuk.

Borgmester Lars Sørensen, Paamiut:

1980-ikkunnili Paamiut Kommunianni eqqartortarsimavarput Ivittuut Kommuniallu kattussinnaanerput, maannakkullu pisariaqalerpoq kattussinnaanermut tunngatillugu pitsaaqutit ajoqutillu ataatsimut isigalugit eqqartorneqarnissaat.

Tassami qularutissaangilaq kommunit kattunnerisigut arlaata pinngitsoornani pilliuteqarnissaa. Tamanna takusareerparput, ilaatigut A/S INI-mut tunngatillugu allaffissornikkut eqiterinermi. Siunnerfiit pitsaasut isumaqatigiissutigineqartarput, kisiannili piviusoq allarluinnaasarpoq – innuttaasunillu qanimut sullissiniarnermi suleqatigiinniarneq ajornarnerulersarpoq.

Qularinngilara aamma kommuneqarferujussuarnik pilersitsinissamik takorluukkani siunissami taama pisoqarumaartoq. Taamaattumik pilliutigineqartussat suusanersut isumaqatigiinniutigineqartariaqarput. Paamiut Kommuniannut apeqqutaangilaq kommunit 18-ujuaannassanersut tallimaannangussanersulluunniit, kisiannili pilliuteqarnissaq ilisimaneqarmat kattuffiit assigiinngitsut suleqatigisariaqarpavut kukkussutaasimasut uteqqinneqaqqunagit.

Kommunit inatsisitigut innuttaasunut pisussaaffeqarput, taamaattumillu allaffissornermi sulisutigut ikililerisinnaaneq immini killissaqarpoq. Allaffissornikkut annikinnerusumik ingerlatsilernissamut aqutissatuaasoq tassaapput teknologiimi periarfissat nutaat maannamut kommunini tamakkiisumik atorneqanngitsut.

Kommunik kattussiniarneq imaannaangitsuummat – ’80-ikkunnilimi eqqartortaratsigu – piffissaliisoqartariaqarpoq qaqugu oqaluuserineri naammassineqassanersut qaqugulu piviusunngortinneqassanersut.

Nalunangilarli ilinniartitaanikkut nutarterisoqanngippat kommuninik kattussuineq iluamik ingerlanneqarsinnaanavianngitsoq. KANUKOKA-p 1970-ikkunni ilinniartitaanikkut siuttuusimaneratulli suliaasaq tamanna naammassineqartariaqarpoq kommuninik kattussuitinnani.

Borgmester Siverth K. Heilmann, Maniitsoq:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa Ilanngussaq 4-tut ilanngunneqarpoq)

Maniitsup kommunalbestyrelsiata oqariartuutigaa siunissami aalajangersimanerusumik suleqateqarnissaq isummiunneqassappat aallaavigineqassasut illoqarfiit/kommuneqarfiit qaninnerusavut. Tassa Nuup aamma Sisimiut kommunii. Kommunalbestyrelsip orniginartinngilaa kommunit allat alimasinnerusumiittut suleqatiginiarsinnaanerat.

Nunatta nunarsuarmi inissisimanagera peqqutaalluni pissutsit ilorraata tungaanut aammalu ajornerusumut aallaraangata malussajassuserput nalunneqaarput. Pisortat ingerlataat annertusapallattarpavut, ajornartorsiuleraangattalu annernartoqaqisumik annikillisaanialertarluta.

Illoqarfinnili mikinerusuni, soorlu Maniitsumi, ineriartorneq ingerlaqqissappat kommune ernisussi-ortuulluni aningaasaleeqataanngippat ineriartortitsiniarneq ajornakusuussaqaq.

Siunissami kommunit aaqqissuusaanissaat eqqarsaatigalugu avaqqutinngitsoorneqarsinnaanngilaq allaffissornikkut ingerlatsiniarnitta aningaasartornaqisup Imapissuakut nunatsinnut nuunnarsimasap allannortinneqarnissaa. Immitsinnut aperisariaqarpugut allaffissornikkut qallunaanit kingornussimasavut attatiinnassanerivut, imaluunniit sipaarnermik annertoqisumik kinguneqartumik isummertariaqalinnginnersugut kalaallit oqaatsitta allaffissornermi pingaarnepaatut inissinnerisigut.

Kommunit killeqarfii akimorlugit suleqatigiinnerit pingaarnersiueritigut paatsuugassaannngitsunillu isumaqatigiissuteqarnertigut ingerlanneqartariaqalerput innuttaasut tusarniaavigineqartarneri tunuli-aqutigalugit. Angussaannngitsut aallaavigalugit kattussuisoqalissappat kalaallit imminnut susassareqatigiinnerat inuunermi pigisatut pingaarnepaajusoq sequminneqartussaavoq, ullumikkullu ajornartorsiutigisavut annertusiinnassapput. Kommunit qanitariit akaareqatigiissumik suleqatigiilersinnaanerit aallariarfissaavoq, sumiiffinni assigiinngitsuni piffissamik misiliiffimmik aallarnerlugu.

Borgmester Hermann Berthelsen, Sisimiut:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa ilanngussaq 5-itut ilanngunneqarpoq)

”Kommunik kattussuinissaq – nalitta piumasaa” qulequtaralugu saqqummiussinermini siulittaasup kommunit 18-iusut tallimangorlugit kattunneqarnissaat siunnersuutigiamiuk oqaatigaa nammineq soorunami aaqqiissutissanut aalajangersimasunut pituttorinnginnini. Uangattaaq taamaalioringilanga!

Kisianni Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat taasariaqarpakka, tassa kommunik kattussuinissami anguniagassanik ilanngussaqaarsimammat. Tassalu suliat qanimut suliarineqartarnissaat tungavigineqartassasoq aammalu pisortat suliassaat innuttaasunut sapinngisamik qaninnerpaatilugit suliarineqartarnissaat.

Manna tikillugu oqallinnermi avatangiisit eqqartorneqartorujussuupput. Tassa nunap suatungaaniinnermut tunngasut! Soormi kommunit iluini inuuneq qiviarnegaruni? Ullumikkut ataatsimiititaliatioortumik aqutsinermi immikkuullarissisaasoqartarpoq, tamakkiisumik isigaluni eqqarsarsinnaanisamat akornutaasumik. Kommunimi aalajangiiniarnermi ingerlatseriaatsip naleqqussarnissaa kommuninilu politikikkut allaffissornikkullu aaqqissuussinerit ilanngullugit qiviartariaqanngilavut?

Erseqqissassavara innuttaasunut kalaallinullu inuiaqatigiinnut iluaqutaassappat tapersesorakku kommunit suleqatigiinnissaat siunissamilu kommunik agguataarinissaq kommunit imminnut natissinnaasut innuttaasunik qanimut suleqateqarlutik aammalu innuttaasut qanitamilu politikerit paaseqatigalugit ingerlatsiffigisaat.

Paasinnittaasera naapertorlugi kommuneqarfinnik agguataariniq siunissami atorsinnaasoq anguneqassappat naalakkersuisut, KANUKOKA kommunillu isumaqatigiittariaqarput siunissami kommunit qanoq siunertaqartumik qanorlu atugassaqaartitaasumik ingerlanneqarnissaannik. Taamaattumik suliniarnissamat toqqammavissuisoqartariaqarpoq – suliassiissummik aalajangersaasoqartariaqar-

poq – siunissami kommunini sumut ingerlaniarnissamik tikkuussisinnaasumik misissueqqissaarnermi nalilersuinermilu atugassamik.

Borgmester Lars Karl Jensen, Qeqertarsuaq – aamma Kangaatsiaq Aasiaallu sinnerlugit:
(Oqalugiarnermi najoqqutaa Ilanngussaq 6-itut ilanngunneqarpoq)

KANUKOKA-mut aallartitat ataatsimiinnerata kingorna kommunini Qeqertarsuarmi, Aasianni Kangaatsiamilu borgmesterit kommunaldirektørillu ataatsimiipput, allaffissornikkut aqutsinerup 1970-ikkut qiteqqunnerannilu eqqunneqarsimasup alloriarfiit suut atorlugit aallartinneqarsinnaanera oqaluuseralugu. Oqallinnerni kommunit tallimanut imaluunniit arfineq-marlunnut ikilisinneqarnissaannik isuma aallartitat ataatsimiinneranni eqqaaneqartoq aallaavigineqarpoq.

Taamatulli ikilisisinissaq ingerlaannaq anguneqarsinnaanngitsutut takorloorlugu tamatuma angujartuaarnissaata tungaanut alloriarfissatut sammineqarpoq allaffissornikkut kattussinaneq.

Allaffissornikkut kattussinerit pingaarnarpaatut marlunnik siunertaqassapput: Siullermik innuttaasunik sullissineq pitsaannerusooq, aappaatullu innuttaasut ataqatigiissumik assigiimmillu sullinneqarnissaat.

Kattussinerit pissapput sipaarnissaq aallaaviginagu, inatsisilli naapertorlugi sullissinissaq aallaavigalugu. Akissarsiani sipaarutaasinnaasut sullissinernut allanut ineriartortitsinermullu atorneqassapput. Siunnersuineq assigiinnerusumik ingerlanneqassaaq, sulisullu piginnaasaqarfigisaat (ilinniaqaat) atorluarneqarnerussapput. Atortorissaarutit (qarasaasiat assigisaallu) atorluarneqarnerussapput.

Kattussinikkut suleqatigiiffissatut siullertut siunniunneqarput teknikkeqarneq avatangiisillu kiisalu aningaasaqarneq akiliisitsiniartarfeqarnerlu. Taakku piviusunngortinneqarenerisigut tullinnguut-tussatut siunniunneqarput inuleriffiit. Pingaaruteqarluinnarpoq erseqqissassallugu sulisooreersunik soraarsitsisoqassanngimmat tamannalu aamma siunertaanani. Allanngortiterinerulli siunertarissavaa suliassat immikkut ilinniaqalinnik imaluunniit eqaannerusumik ingerlatsinermik pisariaqartitsiviit ataatsimuulersinnissaat, sulisooreersut allanik suliassaqaalissallutik akisussaaffeqalissallutillu.

Kommunit pingasuusut pilersaarutigaat suliniutit aallartinneqassasut 1. januaari 2004 aallarnerfigalugu. Tassalu pisariillisaanermut alloriarfik siulleq.

Borgmester Agnethe Davidsen, Nuuk:
(Oqalugiarnermi najoqqutaa Ilanngussaq 7-tut ilanngunneqarpoq)

Allaffissornikkut aqutsineq pitsaannerusariaqarpoq allaffissornikkullu aningaasartuutit ikilisinneqartariaqarlutik, kommunimiinnaanngitsoq, aammali pisortat suliffeqarfiini allani.

Kisianni mianersoqqussutigissavara ”kommunit kattunneqarnissaata” sunik tamanik iluarsiiissutisatut isigineqalernissaa, ajornartorsiutitsinnik sunik tamanik iluarsiiinnaasutut imaaliallannerinnak-

kullu aningaasartuutitsinnik qaffasippallaanik appartitsisinnaasutut. Nammineq kajumissutsimik suleqatigiinneq pinngitsaalineqarluni kattussuunnermit kissaatiginarneruvoq.

Kattussuinerit imminni angusaqarniarnitsinnut qanillattuunnaviannngilaatigut. Tassalu suleqatigiinnermut uagut tunngavigisarput. Tamatumani nassuerutigisariaqarparput allaffissorneq pikkoriffiginerulertariaqaripput, tamatumani sutigut tamatigut ilinniartitaaneq qaffatsittariaqarpoq. Tamanna iluatsissappat periarfissiisariaqarpugut ilinniartitsinikkut piginnaanngorsagaanissamut, taamaalior-nitsigut ingerlatsinermi ullumikkut piumasaqaatinut nallersuussinnaalerniassagatta.

Piffissap ingerlanerani ingerlatsinikkut suleriaatsit tamakku annertunerusumik piginnaaneqarfigilerutsigit minnerunngitsumik pingaaruteqarpoq paasissutissanik, ilisimasanik aammalu suleriaatsinik innuttaasuinnaanngitsoq aammali uagut kommunit akunnitsinni atugassatsinnik paasissutissiisarnissarput, soorlu allaffissornermut ilitsersuut internetikkoortoq atorlugu.

Tamatumani qarasaasiaqarnikkut atortorisatta ineriartortilluarneqarnissaat pisariaqassaaq, suleqatigiinnerlu maannakkut aallartitarput isumalluarfigeqaara.

Sanilerisatsinnik angusaqarluarfiusumik suleqatigiissutigisinnaasatsit Nuummit isumaqarfigisavut makkuupput: Attaveqaatit, takornariaqarnek, inuussutissarsiornek ilinniartitaanerlu.

Isumaqarpunga siunissami suleqatigiinnissarput pilersaarusiulerutsigu eqqamassallugu pingaarutilerujussuusoq suleqatigiinnerup nunatsinnut naleqquttup pilersinnissaa, danskit assiliinnarnagit.

Oqaatigilluaannarlugu Nuup kommuniani sanilerisavut Paamiut, Maniitsoq aammalumi Sisimiut suleqatigerusuppavut.

Borgmester Daniel Petersen, Qasigianniguit:

Ilulissat borgmesteriat Anthon Frederiksen Qasigianniguit, Ilulissat Uummannallu suleqatigiinniarnerat pillugu oqaaseqartussaammat matumuuna oqaatigiinnarniarpara oqallinneq maanna aallartittoq peqqinnartuusoq. Oqallinnerup naqisimaneqanngitsumik ingerlanneqarnissaa maanna pisariaqarluinnarpoq. Suleqatigiinneq ilumut kattunermik naggataatigut kinguneqartariaqarnersoq kommunit ataasiakkaat namminneerlutik aalajangertariaqarpaat. Innuttatsinnummi oqariartuuteqartariaqanngilagut imaattumik: Pinngitsaalisalluta kattutsinniarnearatta taava imatut imatullu iliuus-saagut.

Tamanna demokratiskimik ingerlatsinermik tunngaveqanngilaq. Kommunit assigiinngitsuuvugut tamatta. Ilaat mikisut, ilaat angisuut. Aamma assigiinngitsunik periarfissaqarpugut. Assersuutiginnarlugu Qasigianniguit Ilulissallu annertuumik assigiissuteqarput suleqatigiillualereerlutillu. Tamannali kinguneqartussaasariaqarnerpa kommunit kattunnissaannik?

Unali pisariaqarpoq: Pisariaqalerpoq inatsisiliornissaaq, imaanngitsoq kommunit kattuteqqullugit pinngitsaaliumallugit, kisiannili kattussinnaanissaannut suleqatigiilluarnissaannullu periarfissikkumallugit. Tamatigut inuiaqatigiinni assigiinngissutitta kommuneqarnerullu ataqineqarnissaat pingarnerpaatippara.

Borgmester Jakob Petersen, Uummannaq:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa Ilanngussaq 8-tut ilanngunneqarpoq)

Ukioq 2000 Ilulissat, Qasigiannugit Uummannallu kommunii allaffissornikkut suleqatigiinnialerput ingerlatat ilaasa kattussuussinnaanerat siunniunneqarluni. Isumaqaarpunga suliniutit isumalluarnartut tamakku attatiinnarlugillu, naleqqussarlugillu annertusartariaqartut.

Siunniunneqartut kingullit naatsumik taasaqarfigilaassavakka: 2004-mi kommunini pingasuusuni tamani qarasaasiarsornikkut aallaavik ataaseq atorneqalissasoq kommunalbestyrelsimut inassutigineqassaaq. 2004-mi aningaasanut missingersuusiat siullermiilinninneranni kommunalbestyrelsit saqqummiussiffigineqassapput ingerlatsiviit suleqatigiissutigalugit kattunneqarsinnaasut pillugit, kiffartuussiviit siulliit 2004-mi januaarip aallaqqaataani ataatsimoortilernissaat siunertaralugu. Aammattaarlu 2004-p ingerlanerani innuttaasut tusarniaaffigineqassapput kommunit pingasuusut kattunnissaannik siunnersuummik, tamanna kommunalbestyrelsinit oqaluuserineqarluni tapersorsorneqassappat.

Kommunilli kattussuunnissaannut tunngatillugu suliassat suli annertuutut taasariaqarput, inatsisit allanngortinneqartariaqassammata soorlu qinersisarneq kommunillu killeqarfii eqqarsaatigalugit. Tassa aalajangernissamut tunngavissat erseqqinnerusut pisariaqarput kommunillu namminneerlutik isummeqqaartariaqassallutik. Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat kommunit aaqqissuusaanissaat pillugu siunnersuutaat ingerlariaqqinnissami tunngavissiissaaq. Siunissami kommunit aaqqissuusaanissaat pillugu ilusilersuinissat nalilersuinissallu peqataaffigerusuppavut.

Borgmester Anthon Frederiksen, Ilulissat:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa Ilanngussaq 9-tut ilanngunneqarpoq)

Kommunit siunissami aaqqissuusaanissaat pillugu takorluukkat eqqarsaatersuutillu arlalissuusiinaapput. Ilulissat Kommunianni anguniakkanut ilaatipparput nunaqarfitta sisamaasut periarfissaarsersut saniatigut ulluinnarni aqutsinermi nammineernerulernissaat. Siunertaavoq nunaqarfimmiut nammineernerulernissaat akisussaaffeqarnerulernissaallu. Tamannalu pitinnagu nunaqarfimmior-tatta allaffissornikkut pikkorissartinneqarnerat aallartinneqareerpoq.

Ilulissani kommunalbestyrelsip upernaq aalajangiuppaa ataatsimiititaliat ikilisinneqarnissaat taakkunanilu susasaqarfiit oqartussaaffiillu ataatsimut eqiterneqarnissaat anguniarneqassasoq. Maanakkorpiarlu kommunalbestyrelsip suleriaatsimut malittarisassai ataatsimiititanilu suleriaatsit iluarsaateqqinneqarput, taamaaliornikkut innuttaasunik kiffartuussineq pisariinneruleqqullugu eqaanne-ruleqqullugulu.

Kommunit pingasut, Uummannap, Ilulissat Qasigiannugillu, suleqatigiinnerulernissaat immaqalu siunissami kattukkumaarnissaat pillugu borgmesterit atorfillillu ataatsimeeqatigiittarnerat uummaarissumik ingerlanneqarpoq. Kommunini taakkunani tamani assut pingaartinneqarpoq kommunit nammineersinnaatitaanerata ataqqillugu kommunit kattussuunneqarsinnaanerata ingerlanneqarumaartoq, qulaaniit aalajangiiffigineqaratik.

Ilulissani kommunalbestyrelse kattussinnaanermut sulii aap-imik naagga-milluuniit isumminngilaq, kisiannili allaffissornikkut annerusumik suleqatigiinnissaq tamakkiisumik akuersaarneqarluni. Kommunit pingasuusut tamarmik pingaartippaat innuttaasut suliat killiffiinik piaartumik ilisimatin-neqanissaat, isumaqatigiippullu siunnersortimik kommunit pineqartut avataanneersumik suliakki-isoqassasoq kommunit pingasut kattuteratarsinnaanerata kingunerisassaanik, iluaqutissartaanik ajoqutaasinnaasunillu, qulaajaasussamik.

Borgmester Jens Immanuelson, Upernavik:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa Ilanngussaq 10-tut ilanngunneqarpoq)

Isumaqarpunga marloqiusamik allaffissorneq kommunini Namminersornerullutillu Oqartussani aaqqiivigineqartariaqalersoq. Tamanna nunap immikkoortuini kommunit suleqatigiinnerisigut ang-uneqarsinnaavoq, soorlu Avannaani kommunit akornanni. Taakku akisussaaffimmik tunineqarsin-naapput oqaloqatigiinnermikkut aningaasartuutikinneruffiusinnaasunik suleqatigiissuteqaqqullugit.

Pingaaruteqarporli kommunit akornanni suleqatigiissutaareersut allanngortitsiviginagit ingerlatiin-narneqartariaqarnerat. Tamatuma peqatigisaanik siunissami ilusilersuinissamut tunngavissanik er-seqqissunik pilersitsisoqartariaqarpoq, tamatumanilu nunap immikkoortui aallaaviusariaqarlutik. Tassanilu immikkut oqaatigissavara isumaqarama pingaaruteqartoq kommunit suleqatigiissinnaane-rat kikkunnillu suleqateqarsinnaanerata pituttuiffiusariaqanngitsoq.

Kommunit sulisoqarnikkut periarfissarissaarnerusut allanik periarfissalunnerusunik tapersersuisin-naapput. Taava tamatta immikkut ingerlatsinerput sipaarfulissagaluarpoq. Tamatumanilu pingaa-ruteqarpoq innuttaasunik sullissinerup ajornerulersinnginnissaa – tamannalu nunap immikkoortuk-kuutaartumik suleqatigiinnermi siunertaasinnaavoq.

Borgmester Naimángitsoq Petersen, Qaanaaq:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa Ilanngussaq 11-tut ilanngunneqarpoq)

Kommunit suleqatigiinnerunissaat imaluunniit kattunnissaat apeqqutaavoq qinersisartut peqatigil-luinnarlugit aalajangiiffigisassaq, demokratiip taaguutaa ataqqilluinnarlugu eqqartugassaalluni. Kommunit imminnut qanitariit kattunnissaat soorunami periarfissatut qinerneqarsinnaasariaqarpoq aporfiusinnaasut isumannaarneqarsimappata. Suleqatigiinnermi suleqatigiilersimasut akunnerminni ajornartorsiutit assigiinngitsut aaqqissinnaasassavaat pikkorissunik sulisoqarnikkut, suliasat qiti-usumut iluaqutaasumik inissinnerisigut suliallu assigiit ajornanngippat kattussuunnerisigut.

Kommunit siunissami taamatut suleqatigiilernerisigut aningaasaqarnikkut innuttaasullu sullinneqar-nerannut pitsaasunik kinguneqartitsisoqassappat soorunami kommunimut iluaqutaasinnaanera as-sortorneqarsinnaanngilaq. Kisianni suleqatigiinnissaq allatulluunniit ataqatigiinnissaq innuttaasut nammineq qinersinerisigut pisariaqarpoq. Pinngitsaaliissutaassanngilaq.

Borgmester Vittus Mikaelen, Ammassalik:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa ilanngussaq 12-tut ilanngunneqarpoq)

Siunissami kommunit qanoq ingerlanneqarnissaat kommunimi Namminersornerullutillu Oqartussani politikerit suleqatigiinneratigut aalajangerneqartariaqarpoq. Qulaaniit aalajangiinikkut iluarsiiiffineqassanngilaq.

Kommuni ingerlanneqarnerat sisamanik immikkoortortaartoq aningaasanik atuiffiusaqaq. Kommunerpasuit ilinniarluarsimasunik misilittagaqarluartunillu sulisussaaleqisaqaat. Aammalu sulisorpassuit paarlakaajaattarnerat kommuninut aningaasatigut artukkersuutaasarpoq. Ingerlatsinermi allatut iluarsiiisuteqarneq annertuumik sipaarfiusinnaagaluarpoq. Misissorneqartariaqarpoq immikkoortat assigiinngitsut ataatsimut aqutsiveqalersinnaanersut – soorlu aningaasaqarnermut, teknikkimut akileraarutinullu ataatsimut ingerlatsiveqalernikkut aammalu isumaginninnermi, atuarfeqarnermi kultureqarnermilu ataatsimut sullissiveqalernikkut. Tamakkuupput siunissami kommunit kattunneqarnissaannut aqquataasinnaasut.

Kommunilli aqqissuussaanerannik iluarseeqqinneq kattussinerinnaasinnaanngilaq. Tunumi kommunit marluuvugut 800 km-it missaannik immitsinnut ungasissuseqarluta. Kommunillu taakku ikituinnarnik inoqarmata akornanni assartuineq angallannerlu siuarsimasuunngillat.

Siunissamili periarfissaqarpoq Tunup immikkut immikkoortortangornissaa Ittoqqortoormiit Ammassallillu akunnerminni suliassanik iluarsiiiffigisarsinnaasaannik. Maannakkut teknikkikkut suleqatigiinnissaq sulissutigineqarpoq Ammassallip kommuniata sulisuni Ittoqqortoormiini sulisittasallugit. Takornariartitsinermi Greenland Tourism suleqatigalugu ingerlatseqatigiinnerulernissaq anguniarneqarpoq. Kommunit marluusut kattunneqarsinnaanersut kommunit namminneq oqaluu-sereqqaartariaqarpaat. Imminnulli ungaseqimmata tamanna imaannaanaviannngilaq.

Maannakkuugallartoq kommunit Kitaaniittut Tunumiittullu kattunneqarnissaat ajornartutut nalilertariaqarpoq oqaatsitigut kulturikkullu inissisimani eqqarsaatigissagaanni. Aamma mianerisariaqarpoq kommunit inukitsut kommuninut inuppasualinnut kattunneranni kommunimi inukitsumi innuttaasut oqartussannginnerusutut misigisimalersinnginnissaat soorlu kommunalbestyrelsimi.

Borgmester Jens Napātôk, Ittoqqortoormiit:

Kommunit kattussuunneqarsinnaanerannik oqallinnermi ungasissutsinik angissutsinillu assersuutit saqqummiussuunneqartut eqqarsaatigalugit taasinnaavara kommuneqarfippit Ittoqqortoormiit 238.000 kvadratkilometeriummat, Danmarkimit tallimat-arfinileriaammik annerulluni. Danmarkimi kommunit 271-iupput. Islandimi 104-nik kommuneqarpoq. Taamaattumik nunani taakkunani kommunit kattussuunneqarsinnaanerata eqqartorneqarnera uagut tupiginngilluinnarparput.

Maani kommuneqarfiit qanorluunniit angitigigaluaangata puigortarparput illoqarfiit nunataat by-zonet kisiisa kommunalbestyrelsit aqutarimmatigut, sinneri naalakkersuisut aqutarimmatigut.

Taamaattumik Ittoqqortoormiini kommunalbestyrelsimi ima oqariartuuteqarpugut: Kommuneqarfiit killeqarfii taaguutaannaatikunnaarlugit akisussaaffittut tunniunneqarniarlik, illoqarfiup iluani

oqartussaaneq kisiat piunnaarlugu kommune tamaat oqartussaaffigineqalerniarli, inuussutissarsior-nikkut kommunit tapersiisinnaangornissaat ilanngullugu.

Tassami kommunit qitiusumik aqunneqarnerat annikillilerneqartariaqarpoq. Tamatumunnga tunnga-tillugu oqaatigerusuppara ”sulisut eqaatsumik nikerarsinnaanerannut” aningaasaateqarfik mobili-tetsfondimik taaneqartoq taaginnartariaqarmat isorliunerusormiut qitiusumut nuussinnaanissaannut aningaasaateqarfimmik. Allaat inuit ukiorpassuit initaarnissaminnik utaqqisimasut qaangiinnarlugit initaarsinnaallutik. Taamaalilluni kommuneqarfiit illoqarfinnut aalajangersimasunut kattukkiartu-aarsinnaanerat immiini siunniunneqareerpoq.

Oqaluttuarisaanermut naleqqiussissagaanni taasariaqarpoq Kalaallit Nunaata 1953-imi nunasiaajun-naarnera. Tunumut tunngatillugu tamanna aatsaat 1963-imi atuutilerpoq. Tamatuma kingorna aa-tsaat qujanartumik malinnaallutalu suleqataalersimavugut sunniuteqaqataasinnaalluta. Taamaattu-mik aaqqissuusseqqinnissami oqartussaanerup ungasippallaamut inissinneqannginnissaa kaammat-tuutigerusupparput. Qanimut oqartussaaneq, nærdemokrati, atorlugu alloriaqqinnissaaq kaammat-tuutigerusupparput.

Tupigissanngilarpulli kommunit imminnut qanitariit kattussuullutik suleqatigiilissappata. Manna oqaatigerusuinnarparput: Aningaasaq qitiutillugu sulisoqassanngilaq, kisiannili inuk qitiutillugu sulisoqarli.

• **Kommunit siunissami aaqqissuussaanaissaat pillugu Namminersor-neq pillugu Isumalioqatigiissitat siunnersuutaat**

Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat siulittaasuata Jakob Janussen:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa ilanngussaaq 13-tut ilanngunneqarpoq)

Jakob Janussenip naatsukullammik saqqummiuppa Namminersorneq pillugu Isumasioqatigiissitat kommunit siunissaat aamma kommunit aaqqissuussaanerat pillugu inassuteqaataat siunnersuutaallu.

Isumalioqatigiissitat apeqqummut tassunga aallaavigaat inuaqatigiinni suliassat sugaluartulluunniit eqqartoraanni siulliullugu apeqqutigisariaqartoq suliassat sorpiaanersut, qanoq annertutiginersut, qanoq pisariutiginersut pisariitsiginersulluunniit aammalu qanoq iliornikkut naamaginarnerpaamik naammassineqarsinnaanersut.

Tikkuagaasa ilagaat Isumasioqatigiissitami eqqartorneqarsimammat suliassat suuneri aallaaviginagit sullissisussat qanoq aaqqissuussaanaissaat oqallinneq pissusissarinngisaminut pisinnaasartoq silaan-narmeeqqajaalersarlunilu.

Namminersorneq pillugu Isumasioqatigiissitat siulittaasuata saqqummiussaa 11-inik inassuteqaati-talik siunnersuutitalillu uunga naalisakkamut tapiulissatut ilanngunneqarsimasooq tamakkerlugu atu-arsinnaavat.

Pingasunngorneq 10. septembari 2003

Viceborgmester Simon Simonsen, Qaqortoq, ataatsimiinnermi peqataasunut ullaakkorsiummik eqaarsaartitsigallarpoq.

Siulittaasoq Jens Lars Fleischer, KANUKOKA, kommunit siunissami aaqqiissuussaanaissaat pil-lugu ippassaammat saqqummiussani oqariartuutigineqartunik eqikkaavoq:

Isumaqatigiissutaavoq suliap ingerlaqqinnissaanut inatsisitigut sinaakkutissanik tunngavissanillu aalajangersaasoqartariaqartoq. Tamatumani alloriarneq siulleq tassaassaaq naalakkersuisut saaffigineqarnissaat.

Maluginiartariaqarpoq qulequtaq tassaannngimmat ”Kommunit kattussuunneqarnissaat”, tassaallunili ”Siunissami kommunit aaqqiissuussaanaissaat”. Oqalugiaatini marlussunni kommuninik kattussuinis-saq erseqqissumik akerlilerneqarpoq, allaffissornikkulli suleqatigiinnissaq tapersersorneqarluni. Ataatsimut isigissagaanni kissaatigineqarpoq kattussuisinnaaneq allatulluunniit suleqatigiissinnaa-neq nammineq piumassutsimik ingerlanneqassasoq. Aaqqiissuussinerlu anguneqartussaq Kalaallit Nunaannut naleqqussagaasariaqarpoq, naak nunani allani misilittakkat isumassarsiffigineqarsinnaa-galuartut.

- **Danmarkimi kommunit kattussuunnerannit misilittakkat:**
Strukturkommissionip suliarisimasai
Kommunit kattussuunneqarnerannit assersuutissat

Chefkonsulent Hanne Borchersen, Danmarkimi kommuneqarfiit kattuffiat (KL):
(Oqalugiarnermi najoqqutaa ilanngussaq 14-itut ilanngunneqarpoq)

Hanne Borchersenip oqalugiaatini aallarnerlugu tusarnaartunut oqaatigaa borgmesterit ippassaam-mat saqqummiussimmata tusarnaarluarsimallugit. Borgmesterit arlallit isumaat paasisinnaalluarlugit oqaatigaa, oqarmata Danmarkimi kommunit kattussuunnissaannut isumaliutit sunik tunngaveqarsi-manersut soqutiginanngitsut, tassanimi apeqqummi Danmarkimi Kalaallillu Nunaanni pissutsit as-sigiinngilluinnarmata.

Erseqqissarpaa taamaattumik oqalugiaatini arlarluinnarmik imaqarmat, tassalu qanoq kommunit allanngoriartortut aaqqiissugaanissaannut isumaliutersuutit pileriartuaarsimanerannik. Kalaallit Nu-naanni kommunit periaatsinik Danmarkimit pisunik assiliissanngimmata erseqqissarpaa, kisiannili qallunaat periaaserisimasaanni misilittakkat aammalu isumassarsiat nunatsinni atorneqarsinnaasutut isumaqarfiginerarpai.

Borgmesterit saqqummiussisut arlallit piviusorsiortumik kattussinnaanermut isumaliutinik ima-luunniit kommunit akornanni suleqatigiilernissaannik annerusumik saqqummiippat. Taamatut isu-maliuteqartut immaqqa Danmarkimi misilittakkat iluaqutigisinnaavaat, soorlu misissuisimanerit qa-

noq ittut atorneqarsimanersut iluaqutigineqarsinnaanersut aaqqissuusseqqinnissat oqallisigineqarnissaat tikkineqartinnagit aammalu kattussuunnermi qanoq periaaseqartoqarsimaneranik imaluunniit suleqatigiinnermik annertunerusumik pilertoqarsimanerani.

Hanne Borchersenip aallaappaasiinermi naggataani oqaatigaa saqqummiussami imaa Danmarkimi kommuneqarfiit kattuffiata qanoq iliuuseqarsimaneera aaqqissuusseqqinnissami ataatsimiititaliap suleriarnissaa eqqarsaatigalugu suullu sunniuteqarfiginiarsimaneranut tunngavigisatik saqqummiutissagamit.

• **Kommunit aaqqissuussaanaissaat pillugu oqallinneq**

Oqaluuserisassat allassimaffiat naapertorlugu oqalliseqataassapput Hanne Borchersen, Jakob Janussen aamma Jens Lars Fleischer. Ataatsimiinnermili peqataasut oqalliseqataalluarput. Akisaqattaanermi ilaatigut makku oqaaserineqarput:

- Kommunini allaffissornerup aningaasartuutaavallaarneranik oqartarnej ilaatigut oqarniuttaasarpog, tassami suliaasat inatsisitigut pisussaaffigisat naammassiniarneqartarmata aningaasannguillu tamaasa mumeqattaappaarlugit atorneqartarmata.
- Danmarkimi inatsisit assiliinnarneqartarnerat qaangertariaqalerparput. Kommunini pissutsit assigiinningsuunerat siunissami aallaavigisariaqarpoq. Soorlu atortussanik Danmarkimit pisiniartarnej akikinnerpaajungikkaluarpoq. Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat kisitsisaataat naapertussagaanni nunani allani pisiniaraanni 20 procentit sipaarneqarsinnaagaluarput.
- Kommunini minnerusuni inuussutissarsiutinik siuarsaaniaraanni allatut ajornartumik kommunit akileeppaartuunissaat pisariaqartarpoq, taamaattumillu kommunit inuussutissarsiutinut akuunerat pillugu inatsit 1994-imeersoq naligiimmik unammilleqatigiinnissap aqqani akornutinngorsimavoq.
- Ukiut arfinillit qaangiutsinnagit kommuninik kattussuisinnaanermik Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat siunnersuutaata qanoq paasisariaqarneranik apeqquummut akissuteqarluni Jakob Janussen oqarpoq: Suleqatigiinnerulernissaq ukiorpassuanngortuni oqallisaasimavoq, taamaattumillu nutaamik aaqqissuussinissap piviusunngortinnissaanut piffissalersuisoqartariaqalerpoq.
- Kommunit suleqatigiinniarnernanni KANUKOKA siunnersortitut ikiuukkusuppoq. Kisianni imikkuuulaluttunut tamanut nukissaqanngilaq, pingaarnerusutigulli ikiuussinnaavoq. Danmarkimi kommuneqarfiit kattuffiat soorunami ikiuukkusuppoq kommunit tamanna kissaatigippassuk.
- 1975-imi kommunit nammineersinnaatitaalmata Danmarkimi aqutsinermut inatsit allamik pissaqannginnatta atorparput. Kingornalu annikitsuinnartigut nutarterlugu ajornartorsiutitaqanngitsumik atorparput.
- Allaffissornikkut kommunit suleqatigiinnerulernissaat sipaarutissartaqanngilaq, kisianni aningaasat nukissallu immaqa pitsaannerusumik atorneqarsinnaapput.
- Nunaqarfiit maannamut oqaatsimik ataatsimilluunniit taaneqanngillat. Nunaqarfiit qanoq pineqassappat? Ullumikkut aaqqissuussinerit atuuttut nunaqarfiit inuerukkiartuaarnerinik kinguneqassapput, soorlu illoqarfinni inissarsiormi nunaqarfimmiut salliutitaasarnerat.
- Siulitta ileqqorisimavaat piniagassat nikerarnerat malillugu nuuttarlutik. Taamaattumik ullutsinni inuit inuussutissarsiutinigut periarfissat naapertorlugit nuuttarnerat tupigisassaannqilaq.

- Uagut kommunitsinni nunaqarfiit namminersortitaapput aningaasaliissutaasartut iluanni. Kommunalbestyrelsimili katersuukkaangatta kommune ataatsimut isigalugu ingerlatsiniartarpugut.
- Upernaviup nunaqarfiisa eqqaanni pissaqassutsip nammineq iliuseqarnikkut misissuiffigineqarsimanera maligassaalluarpoq.
- Allaffissornermi qarasaasianik atortoqartussanngoratta sipaarutissarpasuit neriulluaatigineqarput. Taamali pisoqanngilaq.

Sisamangorneq 11. septembari 2003

• KANUKOKA-p siulittaasuata nalunaarutaa

Jens Lars Fleischer:

(Allakkatigut nalunaarutaa ilanngussaq 15-itut ilanngunneqarpoq)

Jens Lars Fleischerip nalunaarummini makku sammivai:

- 2004-mut ataatsimoortumik tapiissutissanik isumaqatigiissut
- Kommunit aningaasaqarnerat ataatsimut isigalugu
- Nunamut tamarmut pilersaarusiorneq pillugu nassuiaat 2003
- Angallannermut politikki pillugu nassuiaat
- Suliffissaqartitsinermut tunngasut
- Eqqakkat kuuffiisa maanna kommuninit pigineqartut nutarterneqarnissaat
- Kommunini nammineerluni illuliassat
- Atuarfik pillugu peqqussut nutaaq
- Atuarfiit illutaat
- Najukkani ilinniarfiit siunissaat
- Meeqqat inuusuttullu
- Innarluutilinnik isumaginninneq
- Isumaginninnermut ataatsimiititaliaqalernissaq KANUKOKA-p ataani
- Sullivinni avatangiisitigut ajornartorsiutit

Siulittaasup nalunaarutaanut tunngatillugu oqaaserineqartut ilaatigut makkuupput:

- Eqqakkat kuuffiisa nutarterneqarnissaannut aningaasaliissutaasariaqartut amerlanerujussuupput 2004-mut aningaasaliissutaasuninngarnit. KANUKOKA neriorsuvoq ataatsimoortumik tapiissutit tullianik isumaqatigiinniutigeqqinneqarnissaanni tamanna malersoqqikkumallugu.
- ”Piareersarfiit”, najukkani ilinniarfiit, kommuninut oqartussaaffigilersinniarnaqartut aningaasatigut kingunerisassaat kommuninit eqqumaffigilluarneqartariaqarput.
- Innarluutilinnik isumaginninnermut tunngatillugu akuerineqarsinnaanngilaq akisussaaffiit taamalu aningaasatigut pisussaaffiit Namminersornerullutik Oqartussanit kommuninut nuuginnarneqarsinnaanerat.
- ”Sulisut eqaatsumik nikerarsinnaanerannut” aningaasaliissutinut tunngatillugu eqqaneqarpoq ilinniartitsisut pædagogillu nuukulaarnerujussuata aningaasatigut artukkiisarnera. Qaqugu nuunnissamut akiliunneqarsinnaanermut malittarisassat sukaterneqartariaqaraluarput.

- **Kalaallit Nunaanni suliffigissaaneq**

Ulla Lynge, Suliffigissaasut (Arbejdsmiljørådet) siulittaasuat:

Sullivinni avatangiisinut tunngasut pillugit Ulla Lynge nassuiaateqarpoq inatsiseqarneq, aqqis-suussineq kiisalu timikkut tarnikkullu sulinermi avatangiisit eqqarsaatigalugit. Suliffinni ajutoortarnerit kingunerisartagaat pillugu videofilmi takutinneqarpoq.

Ulla Lyngep oqaatigaa Suliffigissaasut suleqatigiissitaliorsimasut sulisitsisut sulisullu kattuffiisa peqataaffigisaannik sulinermi avatangiisit pillugit nalunaarusiortussamik. KANUKOKA suleqatigiissitani peqataatitaqarpoq. Ulla Lyngellu iluarisimaarpaa KANUKOKA-p internetikkut nittartagaa suliffigissaanermut tunngasut pillugit immikkoortortaqqarmat.

Suliffigissaanerup oqaluuserinissaata soqutiginaatai kikkullu tamatumunnga attuumassuteqarnerisut nassuiaatigai. Oqaatigaa suliffinni avatangiisit pillugit pikkorissartarnerpassuit timalimmik sunniteqarsinnaanerannik takussutissaaleqinartartoq.

Kommunit sulisitsisutut sullivinni avatangiisinut eqqumaniarsinnaapput aammalu timikkut tarnikkullu suliffigissaanermut peqataallutik, KANUKOKA-lu tamatumani siunnersortitut paasissutissisartutullu ikiuussinnaavoq. Aammami suliffiit kommunit ingerlataat ”Ukioq manna suliffitsialak”-mik toqqarneqartuni malunnaateqarnerpaapput.

- **Inuussutissarsiorneq pillugu KANUKOKA-p suleqatigiissitaliaata suliaasa killiffiat**

Nassuiaat oqaluttarfimmiit saqqummiunnagu allaganngorlugu tunniunneqaannarpoq (Ilanngussaq 16).

- **Inuussutissarsiorneq saqqummersitsinerit peqataanissamut kommunit periarfissaat**

Borgmester Hermann Berthelsen, Sisimiut:

(Oqalugiarnermi najoqqutaa Ilanngussaq 17-itut ilanngunneqarpoq)

Hermann Berthelsen isumaqarnerarpoq inuussutissarsiorneq saqqummersitsinerit Sisimiut Kommuniata Danmarkimi peqataaffigisarsimasaatut ittut peqataaffigissallugit pisariaqarluinnartoq.

Taamaattumik inuussutissarsiutit pillugit KANUKOKA-p suleqatigiissitaani saqqummiussaqaarsimavoq kommunit Danmarkimi saqqummersitsisinnaannginersut. Isumaqaarnarpoq kommunit tamarmik akissaqartut, ullumikkummi angalanernut, sulisussarsiornernut allanullu atortakkavut qivianarlugit tamanna ilimanarmat.

Siunnersuutigaa ukioq 2004-imi upernaakkut ukiakkulluunniit kommunit tamarmik peqataaffigisaannik kommunemesse-qartoqassasoq. Tassani kommunit ataasiakkaat imminnut tuniniassapput tunisassiaatitik, takornariaqarnikut pilerinassutsitik allallu soqutiginarsinnaasut takoqqusaarutigalugit.

Misiliinissaq taamaattoq alutorineqarluassaaq aammalu nunatsinnit pitsaasumik kiinnernerussalluni. Aamma suliffeqarfiit assigiinngitsut suleqatiserineqarsinnaasut, minnerunngitsumik Namminersorerullutik Oqartussat peqataatinneqarnissaat anguniagassat ilagisariaqarpaat.

• IT pillugu aqutsisutut suleqatigiissitaliap suliaasa killiffiat

---

Direktør Martha Labansen (suleqatigiissitaliap siulittaasua):

Februaarimi Kangerlussuarmi ataatsimiinnermi aqutsisoqatigiinnik pilersitsinermi anguniarneqarpoq siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu kommunit ataatsimoorussamik qarasaasiatigut atortoqalernissaat. Tamatuma kingorna suleqatigiissitat kaammaattuutigaat suliaq marlunnik alloriarfilerneqassasoq, tassa siunissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu siunissarlu ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu. Siunissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu kaammattuutigineqarpoq Winformatik-systemimut piaartumik nuukkallartoqassasoq, tassa Informatik-systemip kommunini amerlanerni atornerqartup ”maskiinaa” Supermax sivisuumik atasinnaajunnaarsimmat erninnaq allamut nuutoqartariaqassalluni.

Winformatik-imik suliarinnittut KIMIK-IT misissuisippavut Informatik-imik taallugu KANUKOKA-p suliaritissimasaa Winformatik-imut nuutissagutsigu qanoq akeqassanersoq. Paasitinnerqarpugullu aningaasartuutissat 5 mio. kr. missaanniissasut. Akissuteqarnerminnili aamma taavaat taamatut sulisinneqassagunik KANUKOKA-p eqqarsaatigisariaqaraa KIMIK-IT-mut eqqartuussisulersuussineq ingerlaqqissanersoq.

Misissuivulli suli naammassinngilavut. KIT-mi maannakkut misilittaapput, programmit taakku nuunneqarnissaat suliassatut qanoq angitiginersoq aammalu ilumut suliassaq naammassineqarsinnaanersoq nalilersorlugu. Aamma nalilersugassatta ilagissavaat suliassaqarfiit sorliit kommunini ingerlanneqartut suliareqqissallugit Winformatik-imut pingaarnernerunersut. Nalilersuigallarnermi paasivarput akileraarutinut tunngasut pingaarnersusasut piaartumik iliuuseqarfigissallugit.

Misissuivut naammassigutsigit kommuninut saaffiginneqqissaagut aningaasartaanut tunngasut qulaajarlugit. Eqqarsarpugut suliassap akilernissaa eqqarsaatigalugu kommuninut ataasiakkaanut saaffiginnittaqattaarnata siunnersuutiginiarlutigu aningaasat Namminersorerullutik Oqartussat kommuninut ataatsimoortumik tapiissutaasigut tiguneqassasut.

Isumaqarpugut Namminersorerullutik Oqartussat suleqatiginissaat pisariaqartoq, pisortat allaffis-sornikkut assigiinnerusunik atortoqalernissaat suleriaaseqalernissaallu siunissami digitalimik inger-latsinissami pinngitsoorneqarsinnaangimmat.

Ilanngussat allattorsimaffiat

Ilanngussaq 1:	Viceborgmester Simon Simonsenip saqqummiussaa
Ilanngussaq 2:	Borgmester Nikolaj Ludvigsenip saqqummiussaa
Ilanngussaq 3:	Viceborgmester Steen Ole Jensenip saqqummiussaa
Ilanngussaq 4:	Borgmester Siverth K. Heilmannip saqqummiussaa
Ilanngussaq 5:	Borgmester Hermann Berthelsenip saqqummiussaa
Ilanngussaq 6:	Borgmester Lars Karl Jensenip saqqummiussaa
Ilanngussaq 7:	Borgmester Agnethe Davidsenip saqqummiussaa
Ilanngussaq 8:	Borgmester Jakob Petersenip saqqummiussaa
Ilanngussaq 9:	Borgmester Anthon Frederiksenip saqqummiussaa
Ilanngussaq 10:	Borgmester Jens Immanuelsonip saqqummiussaa
Ilanngussaq 11:	Borgmester Naimángitsoq Petersenip saqqummiussaa
Ilanngussaq 12:	Borgmester Vittus Mikaelsonip saqqummiussaa
Ilanngussaq 13:	Namminersorneq pillugu isumalioqatigiissitat siulittaasuata Jakob Janus-senip saqqummiussaa
Ilanngussaq 14:	Chefkonsulent Hanne Borchersenip saqqummiussaa
Ilanngussaq 15:	KANUKOKA-p siulittaasuata nalunaarutaa
Ilanngussaq 16:	Inuussutissarsiorneq pillugu KANUKOKA-p suleqatigiissitaliaata su-liaasa killiffiat
Ilanngussaq 17:	Inuussutissarsiornikkut saqqummersitsinerni peqataanissamut kommunit periarfissaat